

МЕТОДИКА ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ТРАДИЦІЙНОГО ЖИТЛА НАРОДІВ СВІТУ СТУДЕНТАМИ АРХІТЕКТУРНО- ХУДОЖНЬОГО ІНСТИТУТУ ОДАБА В КУРСІ ДИСЦИПЛІНИ ІСТОРІЯ СВІТОВОЇ КУЛЬТУРИ

Боган С.М. (*Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна*)

Вивчення традиційного житла, господарських споруд і поселень народів світу дає можливість глибше вивчити проблеми національної культури в умовах змін засобів виробництва і соціальних відносин. Знання про матеріальну культуру різних народів світу, яка знаходить відображення у багатьох видах господарської діяльності, в тому числі будівництві, дає можливість простежити розвиток та збереження традицій у житті націй і народів. У національному домобудівництві закладені багатотисячлітні пошуки найбільш раціонального застосування житла до природних умов.

В результаті вивчення історії розвитку традиційного житла народів світу студенти архітектурно-художнього інституту повинні засвоїти: навички у створенні проектів, малюнків та ескізів традиційного національного житла, господарських споруд, внутрішнього інтер'єру; етапи розвитку традиційного житла народів світу; відмінні зони традиційних поселень; особливості будівництва традиційного житла і використання будівельних матеріалів; навички використання елементів традиційного народного житла в сучасних архітектурних проектах, основні типи традиційного житла і поселень народів світу. При підготовці до семінарського заняття студент повинен оволодіти теоретичним матеріалом, використовуючи матеріал лекції та самостійне опанування рекомендованої етнографічної літератури. Основною рекомендованою літературою з теми вивчення історії розвитку традиційного житла народів світу є підручник з «Етнографії» для вищої школи, а додатково – рекомендовані окремо монографії, статі та спеціальні дослідження. Вивчення теми історії розвитку традиційного житла народів світу студентами архітектурно-художнього інституту доцільно здійснювати за допомогою наочних матеріалів: ілюстрацій, малюнків, креслень.

Внаслідок нерівномірного соціально-економічного розвитку різних країн та континентів, специфіки природно-географічних умов, особливостей етнокультурних контактів між різними народами виробилась локальна специфіка, різноманітність та виразність традиційного житла. Традиційне

житло та поселення народів світу пройшло багатовіковий шлях розвитку від однокамерних до багатокамерних споруд. Багато народів та племен Африки, Океанії, Австралії, Південно-Східної Азії, Північної та Південної Америки й досі проживають у традиційному житлі, що існувало з первісних часів. Саме тому традиційне житло і поселення народів Африки, Північної та Південної Америки, Океанії, Австралії та Південно-Східної Азії входить до плану семінару «Культура первісної доби». Основні ж елементи традиційного національного житла народів Європи сформувалися в епоху Середньовіччя. З вищевказаної причини вивчення історії розвитку традиційного житла народів Європи вміщено до плану семінарського заняття за темою «Культура Середньовіччя». В процесі вивчення традиційного житла народів Європи студент повинен враховувати, що етнографічне вивчення житла відрізняється від технологічного, коли ставиться мета визначити практичну доцільність тих, чи інших прийомів будівництва і використання тих, чи інших будівельних матеріалів. Також, воно відрізняється від архітектурно-мистецького вивчення житла, коли предметом вивчення є естетичний бік будівництва. Студент повинен брати до уваги і перше, і друге, але, крім цього, ставити інші, більш різноманітні питання.

Одним із завдань дослідження традиційного житла народів світу є типологізація. Вона може бути обмежена областю розселення одного народу, кількох споріднених за походженням народів, або ж, охоплювати великі культурно-господарські зони, населені різними народами. В обмежених географічних областях локальні типи будинків виокремлюються за наступною сукупністю ознак: зовнішній вигляд, будівельний матеріал, розміри, поверховість, форма даху, декор. Але у великих географічних історико-етнографічних регіонах локальні типи будинків у різних країнах можуть виявитись дуже схожими між собою наприклад, за будівельними матеріалами але різнитись між собою за плануванням, або формою даху. Тому при вивченні традиційного житла народів світу до основи типологізації слід покласти одну з найбільш суттєвих ознак, наприклад – розвиток планування будівлі. Планування будівлі – одна з головних ознак історико-етнографічної типології житла. Але вона не може розглядатись як дещо незмінне. Необхідно прослідкувати її розвиток, визначаючи початковий осередок будинку, від якого різними засобами виникли ті, чи інші житлові комплекси. Інші ознаки – будівельні матеріали і будівельна техніка можуть розглядатись як додаткові, що сприяють деталізації.